

Az újságíró huszéves vándortáskájából

Egy huszéves jubileum eseményei az ötvenesztendősi jubileumi számban.

Húsz esztendőn át időnként ülni gyorsvonaton, vicinálison és belenézni a kisvárosok, falvak életébe az újságíró „eseményért” loholó szemével... A cikk címe alatt vastagszik a város neve s lejjebb biggyeszkedik a „kiküldött munkatárs” sablonos jelzése. Közben megtelik a modern újdonság vándortáskája s érdekes tarka holmik gyűlének össze benne.

Jubileumra előveszem a hűséges táskát s kiválasztom az úgynevezett becses darabokat, hogy elmerengjek az olvasóval azon, hogy húsz esztendő alatt hogyan nőtt, fejlődött a mi kincseshányánk, a magyar vidék.

De előbb vallomást teszek. Kulisszatitkot árulok el, ami jubileumi összejövetelen megbocsátandó. Nem a már ismert mondatot, hogy Budapesten jórészt vidékiek laknak, sőt a magyar metropolisz vezetőinek kilencven százaléka szintén nem fővárosi. Csak arról a csekélyeségről van szó, hogy amikor a kedves polgármester urakkal ültem szemközt s ceruzám figyelmes pózban illedelmeskedett és jegyezte a tiszteletreméltó mondatot, hogy „minden törekvésem városunk fejlődésére irányul”, én titokban a földszintes házak zsalus ablakain révedeztem.

Ha megérkeztem a „gócopontba”, úgy este hat óra tájban, hallgattam a zsalus ablak mögött szaladgáló zongoraszót s a kisasszonyra gondoltam, „aki a vidéken él és a főváros után vágyódik”. Ugy, mint költő barátom verselte: kis városok állott vizébe hullatja szírmát élete... Ez a kisvárosi kisasszony érdekelt mindig, amit szerkesztőm bizonyára rossz néven vett volna, mert nekem azt kellett izgalommal kikutatni, hogy a Köles patak szabályozása féleven belül megtörténik és alaposan fejtegetni ennek a jelentőségét.

Hát fejtegettem is „okosan”, úgy hogy szakállas bácsinak képzeltek, aki várospolitikai tényekben éli ki a honderűt. Megvallom: kedves zöldszalus ablakok és muzsikáló kisasszonyok, ti jobban érdekeltétek a bolyongó szálloda-lakó újságíró szívét, mint a Köles patak, amelynek belül splines krónikása voltam, csak éppen rólatok nem írhattam gödörös areű, korzózó, teniszező leánykák, akikkel az egy-két napos jövés-menés rettenetes „anyagszerző” sietőségében soha meg sem ismerkedhettem. Csak a kereskedelmi és iparkamara tisztos elnökével, aki azt mondta izgatottan, hogy a javulás az előző évhez képest húszszázalék. Én rajongtam a húszszázalékért és jegyeztem. Most az egyszer azonban néhány sor erejéig a zsúrozó kisvárosi hölgyeit jegyzem, — hiszen jubileum van... És pardon: rajongok is egy kicsit értük, mielőtt kibontanám fakó, foszlós bőröndömet. Kezdek öregedni, elkéstem, lemaradtam az ismerkedésről, de kívánom, hogy szeretetem e bizonyos fluiduma melegítse a bájos vidéki zsúrok tere-feréit. Egy vidéken sokat mászkáló újságíró halk keszkenőlengetése ez, ami nem illik bele a „vidéki riport” obligát formájába s ezért elnézést kérek azoktól, akiktől elnézést illik kérni.

Most pedig rakosgatom a holmikot. Ime, egy vén paraszt. A violaszímben, fűrtös virágokba öltözött hosszú Zalavölgy napfényes, lankás dombján került elém *Felsőbagod* községben. Abban az időben százéves és egyhónapos volt *Cseri Fülöp* bátyám, aki dús, ősz hajfűrtöt viselt s kúnt foglalatoskodott a kertben. Amikor azt mondtam, hogy talán nem kellene fárasztania magát, ezt felelte:

— Munka hosszabbítja az életet.

Visszaemlékezett arra a napra, amikor hozzájuk is eljutott a *jobbágyok földszabadításának híre*. A szopora, frissbeszédű öreg,

aki százéves volt, *sohasem látta Pestet*, elmondotta nekem a történelmi nap lefolyását:

— Egy napon lovasok jöttek, hogy itt a revolúció. Szabad a jobbágy. Összegyűlt *Nagykutatson* az egész nép és amikor a *kórkárdás úr*ik elmagyarázták nekünk, hogy mi lesz ezentúl, a *templomba mentek a jobbágyok és sírva imádkoztak*. Zúgott a toronyban a harang három órahosszat, *zászlókat csináltunk az asszonyok szoknyáiból*, Nótákat fűtünk egész éjszaka. Másnap bementünk *Egervárba*, az uradalomba. Nagy bajban volt *Széchenyi gróf*. Azt mondtotta, hogy nagyon meg van akadva, mert eddig robottal dolgoztattott és hogy most mi lesz a földjeivel, mind parlagon marad. Meghatott bennünket a szó és elmentünk *ingyen dolgozni mi*, földszabadított jobbágyok a grófnak, úgy tüzelt minket a lelkesedés. Nézze uram a földemet: *apám, dédapám erről a földről szolgált a tizedet*. Szívesen lennék jobbágy, ha százéves lehetnék. Ezt tessék eligazítani.

Nem tudtam eligazítani, mire *Deák Ferencről* beszélt, akit állandóan így nevezett:

— A *söjtöri tekintetes úr*.

Megvakarta a fejét a vén ember:

— Verekedés vót az ő választásán. Erre úgy felbosszantották a *söjtöri tekintetes urat*, hogy nem vállalta a követséget a *bocskoros nemesek zajongása miatt*...

Szabad-e újságcikket fantáziából írni? Húsz esztendő alatt rájöttem, hogy az író készsége nem tud versenyezni az élet szavaival.

Viaszkos arcú bányászt kérdeztem meg egyszer:

— Mióta bányász?

— *Húsz évvel ezelőtt veszejtett el engem az Isten. Azóta fúrom a szenet*, — felelte. Ezt nem zseniális író írta. Egyszerű ember egyszerű szava volt.

De utánozhatatlan.

Párizst kissé bajos vidéknek nevezni, de mégis az újságíró vándortáskájába tartozik. *Fibrik* vasmunkással akadtam ott össze, aki éveken át dolgozott egy újpesti gyárban, hogy festő lehessen és láthassa a Szajna-parti világot.

— Mondja, *Fibrik*, mi izgatta magát arra, hogy nem lumpolta el a pénzt és többi társától eltérően, mindenáron Párizst kívánta.

A munkás, aki szépen beszélt már franciául, azt válaszolta:

— *Manet Olympiáját akartam látni a Louvre-ban. Eredetiben kérem.*

Nyiregyháza közelében „*elbokrosodott*” *tírpákok* közé kerültem. Hivatalosan bokor-tanyáknak titulálják a várostól félre-eső részeket, mert az öreg tírpáksaládok szaporodtak, „*bokrosodtak*”. A bokrosodás annyira sikerült, hogy *ma már húsz-ezer él bokorban* s az elszórt bokroknak ilyen nevük van:

— *Sulyán bokor, István bokor.*

Ötvenhárom bokor él, több, mint húsz-ezer ember...

Fiatál tírpáknak nagy szegény a városban élés. Ez a gyengeség egyedül az öregek kiváltsága. Szegénynek tartják a városi életet...

Annyira zárkóztak, hogy az egyik nem tudta nekem megmondani, ki a miniszterelnök. Tiszára még emlékezett.

Tary Kálmán tanító azt mondta nekem akkor:

— Leplezetlenül elmondom, hogy a tírpák annyira szereti a földjét, hogy a közmondás szerint *fölszántánák a luteránus templom tornyát is*, ha tudnák. A föld az alapja a tírpák egész életének, emberszemléletének. *A tízszinkás paraszt* (egy zsinka 75.000 négyszögöl) *nem érintkezik a három-négyszinkással, nem is házasodnak össze*. Viszont bámulatosan szorgalmasak, családjuknak élők és erkölcsi felfogásban rendkívül szigorúak.

S. József postásatiszt szintén külföldi bolyongásából került elém. *Följelentette Romániát a nagykövetség tanácsánál*, mert elvették a házát. *Kiment Londonba „személyesen”, hogy ezt a részben külpolitikai*

Az eredeti

Rozsnyó-i vadászbunda

készítője

Fehér Boldizsár
szabómester

Budapest, IV., Váci-utca 79.

Vállalja: Borkabátok felújítását, úti bundákból eredeti rozsnyói bundát, valamint szövött és dán-bőr sportöltönykülönlegességek készítését.

kérdést elintézte, aminek az a szomorú eredménye lett, hogy sehova nem engedték be a fényes palotákba, pénze is elfogyott, elkécsé érkezett vissza, — szabadságideje alatt utazott ki — s ráadásul ioneha fegyelmet kapott és még a háza sem került vissza...

Akkor még élt *Clemenceau*, de sehogyszem tudott zöldágra vergődni *S. József* altiszttel, aki elutazás előtt azt mondtotta a családjának:

— Okos vagyok ám, a fejhez megyek.

Önmaga által adományozott diplomáciai megbízatása nem sikerült, de az egyetlen „*leghohemebb*” ember volt Pesten és itt csődöt mondott az a bizonyos *furnányos ész*, amelyre sok ember büszke.

Ez volt a legfurcsább perlekedő, akivel összehozott az újságírói munka.

Né tessék megijedni, hogy egy kis szociálpolitikára és közgazdaságra terek. Igérem, hogy csak néhány színt veszek ki, mégpedig olyant, amely megérdemli a laikus érdeklődését is. *Békében* egyik folyóirat kiküldötte munkatársát *Oros* nyír-ségi községbe, hogy szociológiát fölvetelt készítsen az ismeretlen kis faluról. *Bosnyák Béla* tanulmányban számolt be újáról, szenzációs adatok jutottak birtokába s érdeklődéssel olvasták országszerte a szokatlan vállalkozást.

A világháború után *Bosnyák Béla* tanulmányával lementem ugyanabba a községbe, hogy lássuk: egy kis falu életében mennyi változás okozhat a háború. Kiderült, hogy *míg a békében 9365 vasúti jegyet adtak el, addig a háború után 16.357 jegyet váltottak Oroson egy év alatt*.

Ez megfejtette azt a titkot, hogy az *üzletek száma miert csökkent 14-ről 8-ra*. A sok utazás folytán városban kezdtek vásárolni az emberek s ez megölte a falu kereskedelmi életét.

A háborúban négy-öt évig járt a baka nadrágban. Megszokta. Háború után nem akar visszatérni a régimódi gatyához. Itt a magyarázata annak, hogy az etnografusok panaszkodnak, lassanként halványul a szép, régi magyar népviselet.

Bosnyák Béla békében azt írta a község életéről, hogy „*szerencsés az orosi duhaj legény, aki agyonvert kocsmázás közben valakit*” s ezért börtönbe került, mert ott megtanult írni-olvasni és amikor kiszabadult, figyelmeztett, értékes emberként kapcsolódott bele a község munkájába. Az akkori statisztika szerint évente minden lakosra három liter abszolút alkohol esett, ami elősegítette a *bicskázások gyakoriságát*. Háború után megjavult a helyzet, mert atlagsszámítás szerint *félliter alkohol esett egy emberre*. Igaz ugyan, hogy olcsóbb lett a bor s emiatt kevesebb pálinkát fogyasztanak.

Találkoztam egy „*grófnőnek*” becézett úrhölgygel, aki izgalmas életet pergetett le. A halk úriasszony *VII. Edward angol királlyal táncolt a montecarlói bálteremben* és *Nikolajevics Mihály* nagyherceg jobbján kocsizott orykor és a nemrég elhunyt *VIII. Fülöp* orleánsi herceggel együtt jelent meg társaságokban.

Legitimista a halk úriasszony, akit grófnő néven éppen elkelő megjelenése miatt hívnak, mert *VIII. Fülöp* halála után azt mondtotta, hogy az *Orleansoknak kell trónra jutniok*, mégpedig *II. Jánosnak*, aki

mint „*király*” kiáltványt is intézett népéhez, de a kiáltványnak nem volt sikere, csupán a kedves grófnő adott hitelt az uralkodói szózatnak.

A kiáltvány alkalmából interjút csináltam a „*grófnővel*”, csupa kellemes, tiszteletteljes sorokat írtam róla, mire másnap fölkeresett a szerkesztőségben és a következő meglepőt mondotta:

— *Kérek egymillió koronát.*

— *Miért?*

— *Kérem, én interjút csak pénzért adok.*

Roppant zavarba jöttem, mert nem volt egymillió koronám és mert ez volt az első eset életemben, hogy akkor, amikor valakit megdicsértem, pénzt kért tőlem. Még örültem, hogy nem perelt be...

A Hortobágy a poézist jelenti s mégis azt mondtotta nekem a vízimadarak között, a zombékban a tippin-fű és sötétpiros virágú bógáncs között egy hollandus:

— *Ötven botot annak, aki megnézi a Hortobágyot.*

Ugy találta, hogy a szállója nem nyújt elég komfortot, *sőt még bár sincs benne*. Mulatószalon a Hortobágyon...

Ellenben a hortobágyi vén cigány, *Rimóczi Lajos*, megemlítette, hogy a legszébb pusztái nóta, amelynek hallatára még *Jókai* is elsírta magát:

„*Hej, de kiszáradt a tóbból
Mind a víz, mind a sár,
A szegin barom is csak pásztorjára vár.
Istenem, teremtem, adj egy csendes esőt,
A szegin jószágunk jó legelő mezőt,
A szegin jószágunk jó legelő mezőt,
A szegin jójtárnak igaz, hű szeretőt.*

Dünyögött *Rimóczi*: elpusztultak a régi betyárnóták, de erre azt mondotta *Jókai*:

— *Hát nem szép, hogy a pásztor előbb a jószágra gondol még a nótában is és csak azután magára?*...

Egyelőre nem fér több holmi az asztalra...

Diószeghy Miklós

Magyar ágyfekér és ruhaneműgyár

**FREUDIGER
MÓZES és FIAI**

BUDAPEST

VI., DESSEWFFY-UTCA 34.

Telefon: 29-75, 79-76.

Sürgőny cím:

FREUDIGERÉF.

Postatakarékpénztári

csekkzámlasz. 10805.

Kórházak, szegényházak, árvaházak és egyéb köz- és magánintézetek teljes berendezése

Munkásruhák és fehérneműek gyártása

Saját kikészítésű és fehérítésű textilárúk nagyraktára

Szupp Károlyné tejtermék kereskedő Központi Vásárcsarnok

Fülkeszám: 512-514

Telefon hívó: Aut. 855-83

Elsőrendű tejtermékek: sajt, vaj, tejföl, turó, friss tea-tojás minden időben kapható

Helybeli és vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek